ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Факультет філології й журналістикиімені Михайла Коцюбинського
Кафедра української літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
_____ доц. Гусєв С.О.
«____» _____2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української літератури: Історія української літератури X – XVIII ст.

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

03 Гуманітарні науки

спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література)

035 Філологія (Українська мова і література)

додаткової спеціальності 014.021 Середня освіта Середня освіта (Мова і література (англійська))

014.028 Середня освіта (Мова та література (польська))

освітня програма Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова

Філологія. Українська мова та література. Середня Освіта (Мова та література (польська))

факультет Філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Вінниця – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української літератури» для студентів за спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), 035.01 Філологія. Українська мова та література, додатковою спеціальністю 014.021 Середня освіта Середня освіта (Мова і література (англійська)), 014.028 Середня освіта (Мова та література (польська)).

Мова навчання українська

«___» _____ 2020 р. __ с.

Розробник – Зелененька Ірина Алімівна, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української літератури

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української літератури

Протокол від «__2_» _____вересня_____ 2020 року № ____1 .

Завідувач кафедри
української літератури _____ доц. А. П. Віннічук

«____» _____ 2020 року.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Протокол від «__9_» _____вересня_____ 2020 року № ___1_ .

Голова навчально-методичної комісії
факультету філології
й журналістики імені Михайла Стельмаха _____ доц. Кухар Н.І.

«____» _____ 2020 року.

1. Опис навчальної дисципліни «Історія української літератури» розділу «Історія української літератури X – XVIII століть»

<table>
<tr><th rowspan="2">Найменування показників</th><th rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти</th><th colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><th>Денна форма навчання</th><th>Заочна форма навчання</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3
Заочна форма навчання – 3</td><td>Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка
03 Гуманітарні науки</td><td colspan="2" rowspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Спеціальність 035 Філологія. Українська мова і література; (денна форма)
Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)
(денна і заочна форми)</td></tr>
<tr><td></td><td rowspan="5"></td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>Розділів – 2</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання – тести, вірші напам’ять, розвідки, реферати</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90
Заочна форма навчання – 90</td><td colspan="2">Семестр:</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 1.8
самостійної роботи студента – 3.2</td><td rowspan="11">Ступінь вищої освіти: бакалавр</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>24 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>24 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>–.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>42</td><td>74 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td>-</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
залік</td></tr>
</table>

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становитьдля денної форми навчання: 35 % ауд. занять і 65 % самостійної роботи, для заочної форми навчання – 11 % ауд. занять, 89 % самостійної роботи

2. Мета, завдання, компетентностіта програмні результати навчання

2.1. Мета навчальної дисципліни– дати студентам певну суму знань із історії української літератури X-XVIII століть, висвітлити на їх основі найбільш типові явища та факти тогочасного літературного життя й процесу, показати гуманістичний пафос літератури, використання її кращих здобутків письменниками XIX-XX століть. Саме цим взаємозв'язком із наступними періодами розвитку рідного письменства пройнята програма курсу, бо тільки так студент може зрозуміти й краще засвоїти факти та явища давньої української літератури, причому особливу увагу приділено тим письменникам чи творам, які вивчаються у сучасній загальноосвітній школі.

2.2. Завданнянавчальної дисципліни:

– простежити загальні закономірності й логіку розвитку літературного процесу X-XVIII століть;

–осмислити вплив християнства на розвиток українського художнього слова;

– визначити роль художньої літератури в суспільно-політичному житті давньої України;

– простежити особливості фольклорно-літературних взаємин тієї доби;

– розкрити сутність культурно-історичних феноменів давнього письменства, акцентуючи увагу на його визначних постатях і пам'ятках;

– визначити місце давньої української літератури епохи Середньовіччя в контексті західноєвропейських літератур;

– навчити студентів читати, коментувати й аналізувати твори давнього українського письменства.

У результаті вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія української літератури» розділу «Історія української літератури X – XVIII століть» студенти повинні ***знати:***

– основні шляхи й закономірності формування давньої літератури;

– специфіку суспільно-історичного контексту розвитку літератури X-XVIII століть;

– ключові теоретичні поняття, що залучаються в процесі вивчення курсу;

– стильові характеристики кожного періоду давньої літератури;

– зміст творів, що виносяться для текстуального вивчення;

– відомості про життя й творчість провідних представників давнього українського письменства.

2.3.Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності: здатність до образного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати на практиці набуті теоретичні знання.

2.3.2. Фахові компетентності

знання та розуміння основних шляхів й закономірностей розвитку української літератури;

здатність визначати специфіку суспільно-історичного контексту розвитку

української літератури від давнини до сьогодення;
здатність давати стильові характеристики кожного періоду української літератури;
здатність оцінювати та визначати роль і місце письменника в літературному процесі доби;
здатність проводити літературознавчий аналіз художніх текстів тексти, визначених програмою.

2.4. Програмні результати навчання

вміння опрацьовувати літературно-критичні праці й користуватися довідковою літературою;
вміння характеризувати кожен з періодів українського письменства в суспільно-історичному контексті й обґрунтовувати причину їх зміни;
вміння осягати сутність культурно-історичних феноменів літературних надбань від давнини до сьогодення;
вміння визначати культурно-історичну цінність творів українського письменства в контексті світової літератури;
вміння з'ясовувати культурно-історичну функцію твору та його автора в сфері національної й світової літератур;
вміння упорядковувати, оцінювати, аналізувати, порівнювати художні твори, опираючись на здобуті знання;
вміння виробляти та відстоювати власну позицію під час розв'язання літературознавчої проблеми шляхом ведення дискусії.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Історія української літератури» розділу «Історія української літератури X – XVIII століть»

РОЗДІЛ 1.Література українського Середньовіччя

Тема 1. Вступ

Інформаційний обсяг теми. *Предмет і завдання курсу* давньої української літератури X-XVIII ст., її місце в історії української літератури, зв'язки з українською народною творчістю, вступом до літературознавства й старослов'янською мовою. Давня українська література з погляду радянського й пострадянського літературознавства.

Поняття про літературну пам'ятку, її редакції, списки. Рукописна традиція, сучасне поняття й розуміння авторського права. Характер і типи давніх рукописів. Основні типи почерків (устав, півустав, скоропис) і матеріалів письма (пергамент, папір). Художнє оформлення рукописів.

Періодизація української літератури X-XVIII ст.: академічна періодизація (Історія української літератури: У 8 т. – К., 1967. – Т.1). Своєрідність періодизації в працях Д. Чижевського, Ю. Ісіченка, А. Макарова. ***Особливості аналізу*** літературного тексту X-XVIII ст., використання досвіду міфологічної, культурно-історичної, психологічної та інших шкіл. Багатомовність літератури тієї доби.

Тема 2. Література епохи Середньовіччя(X – середина XIII століття)

Інформаційний обсяг теми. Прадавня українська література. Література й фольклор дохристиянського періоду. Одне з найдавніших, відомих науці праслов'янське письмо – „черти й різи".

„Велесова книга", відтворення в ній стародавньої історії Київської Русі. Відкриття „Велесової книги", полеміка про її автентичність. Робота вчених над розшифруванням тексту й перекладами його на різні мови. Композиція книги.

Своєрідність світу „Велесової книги". Час, простір і релігійна аура пам'ятки. Зміст дощечок 3а, 4г, 7а-7б, 8, 19, 37б. Загадки слов'янського походження. Самоідентифікація русичів. Демократизм суспільно-політичного устрою. Образ Матері-Птиці та її значення в житті предків. Молитва до Даждьбога, символіка золотого стругa в синьому небі. Поетика патріотизму.

Тема 3. Література зрілого Середньовіччя
(кінець X – середина XIII століття)

Інформаційний обсяг теми.Хронологічні межі епохи в різних європейських літературах. Типологія Європейського Середньовіччя. Християнська релігія як чинник у розвитку європейської цивілізації епохи Середньовіччя.

Культура країн*латинської спільноти*, вплив на неї ідеологічної доктрини католицизму (Ієронім, Августин Аврелій, Фома Аквінський), особливості жанрово-стильової системи.

Візантійсько-слов'янська (православна) спільність, її географічні межі, особливості жанрово-стильової системи. Роль і місце візантійської естетики в розвитку художньої думки Європи. Особливості рецепції візантійської літератури південними та східними слов'янами.

Роль Київської Русі в історичній долі українського народу, її досягнення в політичному, економічному й культурному житті як початок цивілізації українського народу. Міжнародний авторитет Київської Русі. Династичні зв'язки великих київських князів. Анна, королева Франції, її роль у поширенні освіти у Франції.

Запровадження в Київській Русі християнства, його значення для державної, етнічної та культурної єдності. Поширення нових норм співжиття, звичаїв і традицій. Роль християнства в розвитку писемності, культури, мистецтва й освіти.

Загальні поняття про культуру й мистецтво Київської Русі. Культурна програма Ярослава Мудрого. „Книги – морська глибина". Софія Київська як зразок архітектури, мистецтва та центр освіти й писемності.

Давня українська література як синтез усної народної творчості й перекладної літератури. Етнічні терміни на позначення українського народу – руский,руський, російський,український – як синоніми назв нашого народу на різних етапах його історичного розвитку.

Перекладна література Київської Русі. Перекладна література як частина художнього спадку Київської Русі, її значення й місце в літературному процесі. Різниця між тогочасними й сучасними розумінням перекладної літератури й принципів перекладу.

Жанри перекладної літератури – Біблійні книги, апокрифи, житійна література, науково-природничі книги, історико-повістева література, збірники афоризмів.

Біблія як книга Божа (основа релігійного вчення), як книга людська (багатовіковий запас людських знань), як історичний документ про історію єврейського народу, як пам'ятка світової культури. Походження Біблії, її складові частини – Старий Заповіт (особливості Книги Псалмів, Пісні Пісень, Книги пророка Єзекіїля, Книги приповістей Соломона); Новий Заповіт (особливості Євангелій, Одкровення Іоанна). П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький – перекладачі Біблії на українську мову. Біблійні мотиви та образи в українській літературі (Г. Сковорода, Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, П. Тичина) й у мистецтві (К. Устинович, А. Монастирський, С. Гординський).

Апокрифи (старозавітні, новозавітні, есхатологічні), їх походження як народних творів на біблійні теми. Мотиви апокрифів в українській літературі (описи пекла в ,,Енеїді" І. Котляревського). І. Франко – дослідник апокрифів.

Ораторсько-проповідницька проза, найпопулярніші збірники: ,,Златоструй", ,,Пчела", ,,Торжественник", ,,Ізмарагд" та інші.

Перекладна світська повість: ,,Олександрія", ,,Девгенєво діяння", повість про Акира Премудрого та інші.

„Пчела"– збірник афоризмів. Науково-природничі книги – ***„Фізіолог", „Шестоднев", „Християнська топографія"*** Козьми Індикоплова, їх значення для ознайомлення давнього українського читача з навколишнім світом. Історичні ***хроніки Георгія Амартола*** й ***Іоанна Малали*** як джерела для знайомства зі всесвітньою історією (історією стародавніх євреїв, Ассирії, Єгипту, походами Олександра Македонського, історією Римської імперії, Візантії до 842 року, раннього християнства).

Тема 3. Оригінальна література Київської Русі.

Інформаційний обсяг теми.Літописання. Загальна характеристика *літописів*, їх світове значення. Різні теорії походження давніх українських літописів. Літописне зведення. Використання різних джерел. Загальноруські й регіональні літописи.

„Повість минулих літ". Питання про генезис, редакції й списки ,,Повісті…". Джерела – біблійні оповіді, зразки усної народної творчості й дружинної поезії, юридичні документи, спогади учасників тієї чи іншої події, свідчення самого літописця. Основна ідея твору – єдність Київської Русі. Ідейно-тематичний зміст ,,Повісті…", легендарно-оповідні жанри (про заснування Києва, смерть князя Олега від свого коня, Кирила Кожум'яку тощо). Мотиви ,,Повісті…" в українській літературі (І. Франко, С. Руданський, П. Тичина). І. Франко – перекладач і дослідник ,,Повісті…".

Київський літопис (XII ст.) як продовження ,,Повісті…". Спільне й відмінне між ними – локальне відображення подій (тільки Київське князівство), звуження політичного ідеалу (боротьба за стольний град Київ і вузько місцеві інтереси), композиційна нечіткість, перевага фактографічних описів над белетристичними елементами. Літописні оповіді про борове проти половців. ***Оповідання про похід князя Ігоря проти половців*** (1185) і його значення для розуміння художнього розкриття події в ,,Слові о полку Ігоревім".

Ораторсько-проповідницька проза. Два види проповідей – проста (елементарні основи християнської релігії й співжиття) й урочиста, яка порушувала важливі суспільно-політичні питання й яка побудована за всіма правилами ораторського мистецтва.

Дидактичне красномовство.„Повчання дітям” (близько 1117) ***Володимира Мономаха*** як взірець дидактичного красномовства. Жанрові особливості. Автобіографічна й дидактична частини. Образ державного діяча, воїна, патріота, людини й письменника. Підпорядкування особистих інтересів загальнодержавним. Кодекс правителя й людини. Думка автора про значення освіти та знання іноземних мов. „А коли добре щось умієте – того не забувайте, а чого не вмієте – то того учітесь”.

Урочисте красномовство. „Слово про Закон і Благодать” (середина XI ст.) ***митрополита Іларіона*** – блискучий зразок урочистого красномовства й тогочасної публіцистики. Патріотичний зміст твору – звільнення Київської Русі з-під релігійного диктату Візантії, гордість за свою Вітчизну. Композиція твору, роль у ньому антитези Закон – Благодать і метафори (Закон – світло місяця, нічний холод; Благодать – сонячне сяйво, тепло). Значення образів язичницьких князів Ігоря й Святослава в історії Київської Русі. Образ князя Володимира – хрестителя Русі, просвітника, порівняння його ролі в історії народу з роллю Костянтина-Кирила. Вимога автора – канонізувати князя Володимира.

„Слова”-проповідіКирила Туровського (друга половина XII ст.) як вищий здобуток ораторської прози Київської Русі. Відомості про автора. Алегорично-символічна інтерпретація біблійних мотивів, використання описань природи для розкриття основної ідеї проповіді.

Житійна (агіографічна) література. Основні типи житійної літератури – княжіжитія („Сказання про Бориса і Гліба”, житія княгині Ольги й князя Володимира) й житіяченців-богоугодників („Житіє Феодосія Печерського”). Використання біографічних фактів для пропаганди патріотизму й відмови від насильства як прикладів для наслідування.

Патерики, їх будова. ***Києво-Печерський Патерик*** (20-і роки XIII ст.). Джерела. Патерикова новела як основна композиційна одиниця. Особливості структури сюжету новел. Мотив чудав структурі сюжету. Церковно-легендарний зміст, патріотична спрямованість і дидактика Києво-Печерського Патерика. Образи Нестора, Симона, Полікарпа. І. Франко – дослідник Києво-Печерського Патерика.

„Слово о полку Ігоревім”. Історія відкриття й видання твору. Проблема його автентичності. Вивчення „Слова…” в Україні – М. Максимовичем, О. Огоновським, Ф. Колессою, Я. Щуратом, І. Франком, В. Перетцем, Б. Лепким, С. Пінчуком, С. Гординським та іншими.

Проблема авторства й часу написання пам’ятки. „Слово…” й літописні повісті про похід Ігоря. Основна ідея твору. Питання про жанр пам’ятки. Образ Руської землі. Персонажі пам’ятки – Боян як історична особа, попередник автора „Слова…” та як символ співця-патріота; порівняльна характеристика князів Ігоря та Всеволода (художній образ Ігоря та історична особа); образ великого князя київського Святослава; образ Ярославни.

Українські переклади й переспіви „Слова…” М. Шашкевича, М. Максимовича, Панаса Мирного, С. Руданського, Ю. Федьковича, І. Франка, М. Рильського, Л. Махновця, Н. Забіли та інші. Переклад і проблема жанру. Історико-літературне значення „Слова…”. Ремінісценції твору в українській літературі.

Паломницька проза. Паломництво (пілігримство) як явище збагачення середньовічної культури, його просвітницькі засади. ***„Хоженіє”*** ігумена Даниїла – зразок паломницької прози. Причини її виникнення й значення для ознайомлення народів Київської Русі з далекими країнами, зокрема зі Святою землею. Умови подорожі героя, їх відображення у творі. Патріотизм автора, його дипломатична місія. Відомості про Київську Русь, Візантію й Палестину доби хрестових походів, звичаї та культура цих країн. Образ оповідача.

Тема 4. Література пізнього Середньовіччя (середина XIII – середина XV століття)

Інформаційний обсяг теми.Еволюція жанрово-стильової системи письменства. Увиразнення особливостей етнічної самобутності східнослов’янських літератур. Другий південнослов’янський вплив.

Літописання. Продовження традицій жанру. Особливості використання фольклорного матеріалу, белетризація розповіді.***Галицько-Волинський літопис*** – визначна пам’ятка XIII ст. Жанрова самобутність і своєрідність, нові риси воїнської повісті й спроба створення нового типу ідеального героя. Образи князів Романа й Данила. Образ співака Митуси в літописі й у творах українських письменників: „Співець Митуса” М. Костомарова, „Бунт Митуси” І. Франка, „Шрами на скалі” Р. Іваничука. Патріотичне оповідання про Євшан-зілля, його інтерпретація в статті „Найстарша українська народна пісня” І. Франка, в поемі „Євшан-зілля” М. Вороного, прозовій думі „Отрок” М. Обачного (М. Косача) та оповіданні „Євшан-зілля” Л. Мосендза.

Коротка історична довідка. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та Польського королівства. Загроза з боку Туреччини й Кримського ханства. Виникнення козацтва й заснування Запорозької Січі – політичної, військової й духовної опори українського народу в боротьбі проти іноземного поневолення та за розвиток національної культури.

Пам’ятки української мови XIV-XVI століть – українські й молдавські грамоти, Кам’яно-Струмилівське Євангеліє (1411), „Четьї-Мінеї” (1489), Пересопницьке Євангеліє (1556-1561), запис народної пісні про Стефана Воєводу („Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш”) у чеській граматиці Яна Богослова (бл. 1571). Два різновиди писемної мови – слов’яноруська й українськакнижнамова(простамова,руськамова, староукраїнськамова).

Литовсько-білорусько-українські, литовсько-руські (західноруські) літописи – визначні пам’ятки української оригінальної літературиXIV – XVI ст. Повісті й оповідання про Поділля, Київщину й Волинь.

Ораторсько-проповідницька проза. Еволюція жанру, зв’язок із історією.***„Слово о погибелі Руської землі”*** (1238-1246). Проблема часу написання й історичної основи твору. Особливості поетики, образ Руської землі.

Літературна творчість ***Серапіона, Купріяна Цамблака, Григорія Цамблака*** (огляд).

Житійна проза. Еволюція жанру. Збереження агіографічних традицій Київської Русі.***„Житіє Олександра Невського”*** (друга половина XIII ст.). Історичні реалії у творі. Спорідненість із жанром вояцької повісті. Образ Олександра Невського. Стильова своєрідність житія.

Історія формування Арсенівської та двох Касіянівських редакцій ***Києво-Печерського Патерика***. Структура тексту, його джерела. Художня своєрідність новел. Стильові особливості Несторових, Симонових і Полікарпових новел. Образна система. Роль антитези в структурі новел.

Розділ 2.Література українського Ренесансу та Бароко
Література Ренесансу
(друга половина XV – кінець XVI століття)

*Тема 5. Історичні умови розвитку культури*українського Відродження.

Інформаційний обсяг теми.Зміна характеру взаємодії з іншими культурами. Входження української культури в західноєвропейський контекст. Характерні риси естетики Ренесансу: вживання міфологічних образів і мотивів, посилення етнічної самобутності. Ренесансний гуманізм.

Розвиток традиційних прозових жанрів. ***Короткий Київський літопис*** (перша половинаXVI ст.). Історичні події в Литві й Україні. Образ князя Костянтина Острозького. ***Острозький літопис.*** Реалістичне зображення діяльності князя Костянтина-Василя Острозького.

Українська латиномовна й польськомовна поезія як ренесансне явище української культури, форма взаємодії вітчизняних і європейських культурних традицій. Використання в поезії історичних, міфологічних і біблійних образів. Ритмічна структура творів.

„Прогностична оцінка поточного 1483 року” Юрія Дрогобича – перша друкована книга українського автора.

Поетична спадщина ***Павла Русина*** з Кросна. Автобіографіям, краса рідної землі в збірці ***„Пісні Павла Русина з Кросна”***. Буколічні мотиви в***„Еклозі” Григорія Чуя Русина*** з Самбора.

Поема***„Роксоланія”*** (1584) ***Севастяна Кленовича*** як видатне явище ново латинської поезії в Україні. Жанрова своєрідність та особливості твору. Образна система. Функції легенд і переказів у структурі поеми. Описи побуту, господарської діяльності українців, природи, міст тощо.

Запровадження ***книгодрукування*** в Україні, суперечки про його початки. Видавнича діяльність ***Івана Федорова*** в Україні (львівські ***„Апостол”*** і ***„Буквар”, „Острозька Біблія”***). Краєзнавчий матеріал про друкаря.

Історична довідка. Люблінська політична унія 1569 р. та її наслідки для суспільно-політичного й духовного розвитку українського народу. Народний рух за національно-культурне відродження, роль у ньому братств. Львівське ставропігійське братство. Київське братство.

Літературна полеміка кінця XV – початку XVII ст. як самобутнє явище національного письменства, її різномовність. Полемічна література як своєрідна

публіцистика на зламі століть, її місце в історії української літератури й суспільно-політичної думки в Україні. Використання полемістами традицій та ідей західноєвропейської Реформації. Жанрова специфіка полемічної літератури: полемічні трактати, памфлети, послання, відкриті листи, діалоги. Барокові риси полемічних творів: символіка, метафоризація традиційних сюжетів. Чотири підходи до теми християнського віровчення в національному письменстві: православний, греко-католицький, протестантський, єзуїтський.

Роль польського єзуїта ***Петра Скарги*** та його книги***„Про єдність Церкви Божої”*** (1577) у розгортанні міжконфесійної полеміки в Україні. Книжка ***„Доводи віри римської церкви”*** (1586) ***Бенедикта Гербеста*** як новий етап у підготовці церковної унії. ***Календарна реформа Григорія XIII*** (1582) і боротьба проти григоріанського (нового стилю) календаря. Причини й наслідки Берестейської церковної унії (1596), оформлення двох церков – української православної та уніатської (греко-католицької).

Острозький гурток і його місце в розвитку національної освіти й літератури. Творчість ***Герасима Смотрицького***. Біографічні дані. Основні частини його трактату***„Ключ царства небесного”*** (1587), його полемічне спрямування. Релігійні та суспільно-політичні погляди Г. Смотрицького, причини його виступу проти календарної реформи 1582 р. ***„Календар римський новий”.***

Трактат***„Історія о Листрикійськом синоді”*** (1598) ***Клірика Острозького***. Протестантська теза про папу-антихриста в трактаті***„Казання святого Кирила … оантихристі”*** (1596) ***Стефана Зизанія***. Церковно-політична концепція***„Апокрисису”*** (1597) ***Христофора Філалета***.

Тема 6.Творчість *Івана Вишенського*.

Інформаційний обсяг теми.Основні віхи життя й творчості письменника. Афон у житті й творчості полеміста, історія його подорожі в Україну. Заперечення Іваном Вишенським західної (римсько-католицької) цивілізації, його виступи проти поширення західної освіти й науки.

Місце творчості Івана Вишенського в літературному процесі другої половини XVI – першої половини XVII ст. Історія публікації його творів та досліджень про нього. І. Франко та А. Кримський – дослідники життя й творчості Івана Вишенського.

Твори Івана Вишенського до Берестейської церковної унії. Критика соціальної дійсності в ***„Писанні до всіх обще, в Лядской земли живущих” і „Викритті диявола-світодержця”.*** Авторська концепція ідеального суспільства, її консерватизм і утопічність.

Твори Івана Вишенського після Берестейської церковної унії, її зображення в ***„Писанні к утекшим от православной віри єпископам”***. заклик до боротьби з католицизмом і шляхетською Річчю Посполитою.

Позиція Івана Вишенського в політичній і церковній боротьбі в Україні та її оцінка в листах до князя Костянтина Острозького, Іова Княгиницького й Львівського братства (***„Послання до стариці Домникії”***).

Жанрова різноманітність творів Івана Вишенського – послання, трактати, памфлети, діалоги, діалоги-інвективи, органічне поєднання стилю послання та імітація діалогу з допомогою риторичних і окличних речень.

Значення творчості Івана Вишенського. Образ письменника-полеміста в поемі ,,Іван Вишенський” І. Франка.

Львівський гурток та його місце в розвитку національної культури й літератури. Анонімний трактат***„Перестороґа”.*** Питання авторства. Гуманізм твору, своєрідність трактування історії українського народу. Агітація за розвиток національної культури й освіти. Художні засоби у творенні образів князя Острозького, Іпатія Потія, Кирила Терлецького, Михайла Рогози та інших. Особливості стилю. Оцінка ,,Перестороґи” І. Франком, М. Возняком, П. Яременком.

Творчість***Мелетія Смотрицького***. Життя і творчість письменника. Суспільна значущість і літературні якості***„Треносу”*** (1610) Мелетія Смотрицького. Персоніфікація образу Матері-Церкви. Композиційні особливості. Мовне й художнє багатство твору. Широкий відгомін серед широких суспільних кіл. Мелетій Смотрицький – автор***„Граматики словенської”*** (1619). Оборона православної церкви та її права на розвиток у трактатах***„Виправдання невинності”*** (1621), ***„Оборона виправдання”*** (1621).Перехід полеміста в уніатський табір. Спроба перегляду політично-церковних позицій і нового погляду на унію як фактор національної єдності та порятунку від міжусобної війни на релігійному ґрунті ***(„Апологія”*** (1628)**,** ***„Паренезис”*** (1629))**.**

Творча спадщина ***Іпатія Потія*** як письменника-полеміста уніатського табору. Найвідоміші твори письменника:***„Унія греків з костелом римським”*** (1595), ***„Антиризис”*** (1599), ***„Гармонія”*** (1608) та їх спрямованість – церковна єдність, необхідність реформи православної церкви в Україні. Уміле й дотепне використання сатири, психологізація оповіді. І. Франко та М. Возняк про письменника.

Тема 7. Література епохи Бароко (кінець XVI – кінець XVIII століття)

Інформаційний термін теми.Історія виникнення терміну літературне бароко. Синкретизм бароко: літературний напрям, художній стиль і культурна епоха. Основні етапи дослідження літературного бароко (В. Перетц, С. Маслов, О. Білецький). Концепція бароко Д. Чижевського. Праці сучасних медієвістів про бароко (В. Крекотень, Д. Наливайко, О. Мишанич, В. Шевчук).

Києво-Могилянська колегія як центр науки, культури, освіти, літератури, театру в УкраїніXVI – XVIII ст. Її роль у розвитку літературної творчості. Теоретичні студії (поетики і риторики) та їх вплив на українську художню практику. ***Київська поетика*** (1619), поетики ***Феофана Прокоповича, Митрофана Довгалевського.***

Особливості стилю бароко: алегоричне мислення як зв’язок між різними явищами дійсності, асиметричність, відкритість структури творів, захоплення парадоксами, контрастами, метафорами, символами, антитезою.

Хронологічні межі письменства бароко та його ґенеза: ***раннє бароко*** (кінець XVI – 20-і роки XVII ст.), ***зріле бароко*** (30-і роки XVII ст. – 10-і роки XVIII ст.), ***пізнє бароко*** (20-і – 90-і роки XVIII ст.). Місце бароко в історії української й загальноєвропейської культури. Вплив українського барокового

мистецтва на білоруську, російську, сербську, молдавську й румунську літератури.

Тема 8. Раннє Бароко (кінець XVI ст. – 20-і роки XVII століття)

Інформаційний обсяг теми.Початок віршової та драматичної літератури.Причини появи нових літературних жанрів – віршування й шкільної драми, їх зв'язок із шкільною освітою. Курс піітики як основи знань про мистецтво поетичного слова. Поняття про панегіричні, історичні й моралізаторськівірші. Два типи віршування – нерівноскладове й силабічне.

Національні ознаки українського письменства епохи Бароко: культивування козацької тематики, етногенетичний міф про походження нашого народу в літературі.

Панегірична поезія.***„Вірші на жалосний погреб Петра Конашевича Сагайдачного"*** (1622) ***Касіяна Саковича*** – кращий зразок панегіричної поезії. Використання історичного й біблійного матеріалів для розкриття всебічної діяльності гетьмана як державного й військового діяча, як мецената й добродійника Київської колегії. Драматичні елементи (діалоги) в структурі твору, використання поетики ораторського мистецтва. Патріотизм ,,Віршів на жалосний погреб Петра Конашевича Сагайдачного", афористичність художньої мови.

Шкільна драма, її зв'язок із європейським театром, шкільною практикою в Західній Європі. Декламації та діалоги як початкові форми шкільної драми. Інтермедії – своєрідний жанр української драматургії. Час їх виникнення, походження й ідейно-естетичні функції. Питання авторства. ***Інтермедії про Климка і Стецька, Максима Рицька і Дениса*** до драми ,,Трагедія, або Образ смерті пресвятого Іоанна Хрестителя" (1619) Якуба Гаватовича. Джерела сюжетів, зображення народного життя й побуту. Комічні образи. Роль народної мови в інтермедіях.

Тема 9. Зріле Бароко
(30-ті роки XVII століття – 10-ті роки XVIII століття)

Інформаційний обсяг теми.Подальший розвиток полемічної прози. Полемічна творчість ***Іоаникія Галятовського***, її проблематика. Барокові ознаки публіцистики письменника. Антимагометанське спрямування трактатів***„Лебідь"*** (1679) і ***„Магометів коран"*** (1683). Алегоричні образи Лебедя та Яструба. Використання мандрівних новелістичних сюжетів на засадах барокової поетики, розробленої самим автором.

Трактати***„Логос"*** (1691-1692) та***„Оборона вірному кожному чоловікові" Михайла Андрелли (Оросвигівського)*** як визначні пам'ятки полемічного письменства.

Ораторська проза. Дві школи проповідників у другій половині XVII ст. (київська та латино-польська). Естетизація релігійного ідеалу в бароковій ораторській прозі. ***„Наука, або Спосіб складання казань"*** (1659) ***Іоаникія Галятовського*** як вершинне досягнення практики й теорії барокової проповіді. Роль і місце тем и в творі, використання логічних і курйозних запитань, порівнянь, алегорії, метафори як обов'язкових складових барокових казань. Орієнтація на рівень освіченості аудиторії. Місце вставних сюжетів у

композиції казання. Біблійна образність (Богородиця, Ісус Христос, апостоли, святі).

Історично-мемуарна проза. Визвольна війна під керівництвом Б. Хмельницького й наступні політичні події в Україні та їх значення для зростання інтересу до історії рідного народу, поштовх до розвитку історіографії й історичної прози.

Крайові (місцеві) літописи. Використання в них попередніх літописних традицій. ***Густинський літопис***– пам'ятка української історичної прози та історіографії XVIII ст. Питання авторства й датування (Густинський монастир, 1623-1627, укладач – Захарія Копистянський; 1670 р., переписав М. Лосицький). Композиція твору. Белетризація оповіді. Заключні частини – ,,Про походження козаків", ,,Про запровадження нового календаря", ,,Початок унії". ***„Кройника"***Феодосія Сафоновича (1672-1673) – нова спроба викладу історії України з найдавніших часів. ***„Синопсис"***(1674) – новий етап у розробці історичного матеріалу та історичної концепції. Проблема авторства.

Козацькі літописи – самобутнє явище національної культури, ідеології та літератури. Втілення в них барокової моделі історії України. Утвердження головної ролі козацтва в суспільному житті. Умотивування її через розробку козацького міфу. Козацькі літописи в науковій оцінці вчених і художній творчості українських письменників.

„Літопис Самовидця". Питання авторства. Час написання, історія публікації. Жанрова структура. Зміст літопису. Відтворення подій національно-визвольної війни в Україні та їх суб'єктивна оцінка автором. Самобутній погляд на Богдана Хмельницького та інших гетьманів і козацької старшини. Використання фольклорних елементів. Мова, стиль і художні засоби твору. Використання П. Кулішем у романі ,,Чорна рада" літописного опису Ради 1663 року.

„Дії презільної битви Богдана Хмельницького, гетьмана Запорозького, з поляками" (1710) ***Григорія Грабянки*** як патріотичний маніфест козацько-українського автономізму. Політичні погляди автора в творі. Використання матеріалу про життя нашого народу з польських хронік, національних літописів. Увага автора до зображення батальних сцен, військового побуту. Композиційна роль жанру оповідань (,,сказаній"). Відтворення образів козаків, державних діячів. Поетика образів Богдана Хмельницького та Якима Сомка. Архаїзація мови як прийом стилю бароко.

„Сказання про війну козацьку з поляками…" (1720) ***Самійла Величка***. Спроба аналізу та узагальнення національного життя УкраїниXVII – XVIII ст. Творче використання документальних, фольклорних і літературних матеріалів, авторські роздуми. Жанрова та стильова особливість літопису. Роль літописного оповідання й повісті в структурі літопису. Образна система. Поетика образів Богдана Хмельницького, Івана Сірка, Івана Мазепи та інших державних і військових діячів. Місце хроніки Самійла Зорки та ,,Домової війни" С. Твардовського в композиції літопису.

Історична поезія. Зображення в ній суспільно-політичних обставин свого часу. Увага поетів до діяльності козацтва, козацької старшини, державних діячів. Вірші про визвольну війну під проводом Богдана Хмельницького та козацтва. Барокова антитеза як засіб увиразнення героїчного духу та військової

мудрості українців. Бароковий образ України-Матері в анонімній історичній поезії. Вплив фольклору на поетику віршів та їх ідейне спрямування. Метафоризація мови.

Метафізична поезія, її зв'язок із конкретними потребами епохи. Елегійність творів, світські мотиви в духовній ліриці, культивування мотивів людських чеснот. Барокові ознаки духовної поезії. Збірка***„Перло многоцінне"*** (1646) ***Кирила Транквіліона-Ставровецького***. Жанрові форми поезій. Композиція збірки, поєднання в ній прозових і поетичних творів. Зв'язок віршів із слов'янсько-візантійською традицією. Спрямування творів збірки на церковну, проповідницьку й навчальну практики. Висвітлення автором морально-етичних мотивів. Образи Ісуса Христа, ченців, Премудрості, гріхів. Барокова поетика твору.

Поетична творчість ***Лазаря Барановича***. Збірка***„Аполлонова лютня"*** (1671), її зміст (відтворення сучасності, український побут і природа). Розробка поетом образів Богородиці, смерті. Поєднання у віршах християнських і язичницьких мотивів. Барокові ознаки збірки.

Поетична творчість ***Івана Величковського***. Барокова поетика у збірках***„Зегар цілий і полузегарек"*** (1690) і ***„Молоко від вівці пастиру належне"*** (1691). Структура збірок, жанрова своєрідність курйозних віршів, художня майстерність, використання алегоричних образів, релігійної символіки, образів Ісуса Христа, Богородиці, святих. Образи українських історичних діячів у поезії І. Величковського: Антонія Печерського, Варлама Ясинського, Івана Самойловича, Лазаря Барановича. Жанрові особливості епіграм І. Величковського на біблійні та житійні сюжети.

Поетична спадщина ***Климентія Зіновієва*** як енциклопедія суспільно-культурного життя України кінця XVII – початку XVIII ст. Жанрове розмаїття та композиційні особливості збірки ***„Вірші. Приповісті посполитих"***, провідне місце віршів-епіграм. Філософсько-дидактичні, просвітницькі, моралізаторські мотиви книжки. Панегірики представникам різних професій. Образи людини праці, ченця, козака, жінки, представників різних соціальних верств. Алегоричні образи смерті, багатства, бідності. Зв'язок віршів К. Зіновієва з фольклорною традицією. І. Франко про творчість поета.

Поетична спадщина ***Стефана Яворського***, ***Пилипа Орлика***, ***Івана Орловського***, ***Івана Максимовича*** (огляд).

Поетична спадщина ***Феофана Прокоповича.*** Біографічні дані, осмислення різних імен поета, суспільно-політичні, літературно-естетичні й педагогічні погляди Ф. Прокоповича.

Вірш***„Епінікіон"*** (1709), його зв'язок із античною літературою (епінікії на честь переможців олімпійських ігор). Образи Петра І, Івана Мазепи, антиісторичність у засудженні останнього як „изверга отечества", підтримання загарбницької політики царизму щодо України.

Промонархічна орієнтація автора як основа ідейного спрямування віршів***„Запорожець, який розкаюється"*** і***„За Могилою Рябою"*** (1711). Ритмічна структура творів, особливості мови.

Латиномовний вірш***„Папський вирок Галілеєві"*** як поетичний виступ на захист Галілео Галілея й науки.

Творчість ***Івана Мазепи.*** Життєвий шлях і політично-військова діяльність Івана Мазепи, гетьмана Лівобережної України, борця за свободу України, мецената й покровителя Києво-Могилянської академії. Листи Івана Мазепи до Мотрі Кочубеївни – перший в українській літературі зразок любовного епістолярію.

Поетична творчість Івана Мазепи. Зміст і політична тенденція ***„Думи”*** (***„Всі покою щиро прагнуть…”***). Авторство***„Пісні про чайку”***, її популярність.

Образ Івана Мазепи в українській (трилогія „Мазепа” Б. Лепкого, поема „Мазепа” В. Сосюри), польській (драма „Мазепа” Ю. Словацького), російській (поема „Полтава” О. Пушкіна), французькій (поема „Мазепа” В. Гюго), англійській (поема „Мазепа” Дж.Г. Байрона) літературах.

Драматургія. Шкільний театр як джерело розвитку драматургії. Теорія драми в курсах поетик. Барокові засади поетик. Тематичні цикли драми: різдвяний та великодній. Основні драматичні жанри: діалоги, декламації, містерії, міраклі, мораліте, історична драма.

„Слово про збурення пекла” – *містерія* великоднього циклу. Вплив народної культури на засвоєння та трансформацію біблійного сюжету. Характерні особливості поетики образів: Ада, Люципера, Христа, Соломона. Втілення ідеї справедливості в образі Ісуса Христа. Апокрифічні елемента сюжету. І. Франко про драму.

*Драми-міраклі.*Особливості композиції драми***„Олексій, чоловік божий”*** (1673-1674). Трансформація житійного сюжету, його залежність від агіографічної традиції. Система образів драми. Культивування християнських ідеалів через образ Олексія. Алегоричні й міфологічні персонажі драми. Поетика весільного обряду в інтермедії „Іграніє свадьби”. Барокові ознаки твору.

Зародження жанру *історичної драми*. Трагікомедія***„Владимир”*** (1705) ***Феофана Прокоповича***, її місце в розвитку жанру. Літописні засади сюжету. Авторська інтерпретація історії хрещення України. Використання теоретичних засад власно розробленої поетики в композиції твору. Місце барокових елементів у драмі. Образна система твору: князь Володимир, філософ, князі Борис і Гліб, сатиричні образи жерців Жеривола, Піяра й Куроряда. Імена персонажів як один із художніх засобів характеристики негативних персонажів. І. Франко про драму.

Інтермедії як складова драматургії зрілого бароко. Нові особливості поетики: ускладнення сюжету, нові образи, особливості мови.

Тема 10. Пізнє Бароко (20-90 роки XVIII століття)

Інформаційний обсяг теми.Розвиток традиційних і зародження нових жанрів у письменстві, вплив на них поетики народної культури. Особливості соціального функціонування літератури в дану епоху. Взаємодія барокових і просвітницьких тенденцій у літературі.

Драма „Милість Божа” (1728) анонімного автора, друга спроба відтворення історичної тематики засобами драматичного мистецтва й перша драма про Богдана Хмельницького. Залежність сюжету від політичного контексту, його двоплановість. Осмислення суспільного життя в Україні.

Образи Богдана Хмельницького, козаків, дітей. Бароковий характер твору, місце в ньому алегоричних образів України, Вісти, смотріння Божого. Монологи як форма організації тексту.

Драма-мораліте „Воскресіння мертвих” (1747) ***Георгія Конисього*** як спроба органічного поєднання релігійного сюжету й соціального конфлікту та його розв’язання через релігійне повчання й покарання. Композиція і зміст шкільної драми, її дидактизм. Прийом контрасту при творенні образів Діоктита та Гіпомена. Алегоричні образи Терпіння, Відради, диявола.

Інтермедії та їх місце в історії національної драматургії. Інтермедії до драм Митрофана Довгалевського та Георгія Конисього. Засоби типізації персонажів. Поєднання в сюжетах побутових і соціально-політичних проблем. Антитеза як форма організації образної системи. Образи козака, селян, литвина, ляха, москаля, циганів. Мова творів. Барокові засади інтермедій, їх зв’язок із водевілями й реалістичними комедіями. Використання поетики й образів інтермедій в українській драматургії XIX ст. („Москаль-чарівник” І. Котляревського, „Назар Стодоля” Т. Шевченка, „Чумаки” І. Карпенка-Карого). І. Франко про значення інтермедій.

Вертепна драма. Своєрідний характер українського лялькового театру-вертепу як синтезу літературної та фольклорної традицій, поєднання біблійних і світських мотивів. Історія вивчення вертепу. І. Франко – дослідник вертепу.

Будова вертепу та його театральна техніка. Основні зразки вертепних скриньок (Сокиринський і Куп’янський). Дві частини вертепної драми – біблійна й інтермедійна. Переосмислення релігійної частини вертепу відповідно до нового культурного їх розуміння і сприйняття. Традиційні образи – цар Ірод, три царі (три князі, три гетьмани), образ української матері-страдниці Рахілі.

Інтермедійна частина вертепу – основні мотиви та образи. Запорожець – центральна фігура у вертепній виставі. Фольклор у вертепі. Традиції вертепної драми у творчості І. Котляревського („Наталка Полтавка”), М. Гоголя („Простак”). Відродження живого вертепу в 1989 році.

Вертеп у культурному житті українського народу XIX – XX ст. Вертепи в музичній школі М. Лисенка. „Вертеп” у постановці Леся Курбаса (1918). Український вертеп за кордоном.

Історично-мемуарна проза та її місце в літературному процесі 20-90-х рр. XVII – XVIII ст. Щоденники, короткі літописи.

Цикл історичних праць чужинців, які працювали в Україні (О. Рігельман, С. Зарульський, Й.-Х. Енгель).

„Історія русів” як підсумок розвитку барокової історіографії, взірець політичного памфлету. Гіпотези про авторство. Структура сюжету. Намір синтетичного огляду історичного шляху українського народу та способи його реалізації. Публіцистично-художній пафос, антимонархічна й антиклерикальна спрямованість твору. Політичний ідеал автора та новаторський підхід до висвітлення історії. Образи історичних діячів Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Івана Мазепи, Павла Полуботка. Образи російських історичних осіб (Петро І, Олександра Меншикова). Засудження політики царизму щодо України. Роль і місце монологів у композиції твору. Вплив „Історії русів” на

українську романтичну літературу й історичну романістику. М. Грушевський про ,,Історію русів".

Творчість мандрівних дяків. Причини появи в українській літературі XVIII ст. творчості мандрівних дяків (циркачів, пиворізів), їх роль у поширенні освіти серед широких народних мас, у розвитку драматургії та театру, у наближенні шкільної премудрості до народу.

Інтерпретація традиційних сюжетів і мотивів на засадах ,,низового" бароко. Модель світу, розроблена мандрівними дяками. Використання народної мови та фольклорних мотивів і засобів у створенні власних творів. Особливості використання біблійних сюжетів, наближення їх до потреб буденного життя. Сміховий світ мандрівних дяків, життєрадісність і натуралістична відвертість. Гумористично-сатирична розробка вакхічної теми. Трагікомічні елементи поезії. Збагачення поетичної мови шляхом залучення нових лексичних шарів. Поняття про бурлеск, травестію. Жанрова своєрідність бурлескно-травестійних віршів: вірші-пародії, вірші-орації, вірші-травестії.

Вірші-пародії. Естетичний зміст та ідейне спрямування пародій. Жанрові форми віршів-пародій: пародіювання молитов, біблійних текстів, проповідей.

Вірші-орації, їх зв'язок із потребами релігійних свят і народною лірикою. Основна тематика. Оригінальне використання засобів самоіронії й елементів бурлескного стилю.

Вірші-травестії. Принципи травестування біблійних сюжетів, наявність натуралістичних елементів, їхня естетична функція. Мова творів.

Сатира, соціально-політичні обставини виникнення української сатири як окремого жанру. ***Сатирично-гумористичні віршовані оповідання „Отець Негребецький", „Пекельний Марко", „Вірша про Кирика"***, їх ідейно-художні особливості.

Антиклерикальна сатира. Утвердження в ній просвітницьких ідеалів.***„Плач київських монахів"*** (1786) та додаток до нього. Жанрова природа твору. Прийом самоіронії. Особливості поетики монологів печерських монахів. Інтерпретація твору В. Шевчуком,гіпотеза щодо авторства.

Соціально-політична сатира, відображення в ній соціально-політичних обставин в Україні XVIII ст. Іронічний монолог у ***„Доказательствах Хама Данилея Кукси потомственних"***, функції сатиричних і пародійних деталей. Моделювання процесу розмежування суспільних верств у***„Сатиричному вірші 1764 року"***, використання зниженого стилю, імітація розмовної мови як прояв барокової поетики, зв'язок із фольклорною традицією.

Творча спадщина ***Івана Некрашевича***, біографічні дані про поета. Інтермедійний діалог***„Ярмарок"***: образи Феська й Фелона, засоби їх творення. Зображення ідеального священика нової генерації та його стосунків із оточенням у віршах***„Ісповідь"*** і***„Замисл на попа"***. Поетичне відтворення народних звичаїв у творах. Прийом антитези як засіб барокової поетики. Використання традиційного жанру послання в поетичних листах, їхня риторична структура, гумористичний зміст.

Духовна лірика православної, греко-католицької церков. Барокові засади її поетики. Зростання емоційної насиченості творів, удосконалення силабічного віршування. Жанрова природа канта, опрацювання в ньому євангельських і агіографічних сюжетів. Зв'язок канта з церковно-релігійними обрядами та

народними звичаями. Різдвяні й великодні вірші. ***„Богогласник”*** (1791) як антологія національної духовної лірики. Особливості композиції, її побутування. І. Франко про „Богогласник”.

Медитативно-елегійна лірика, її провідні образи й мотиви. Розвиток акровірша. Романсові (кантові) тенденції в розвитку інтимної лірики.***„Їхав козак за Дунай” Семена Климовського***. Освоєння фольклорної жанрової моделі та тропів. Мотив розлуки закоханих. Літературна історія пісні, її популярність в Україні та за кордоном. Переклади пісні німецькою та французькою мовами.

Панегіричне й одописне віршування. Вплив класицизму на тематику й поетику панегіриків та од. Русифікаційні хвилі в Україні за часів Петра І й Катерини ІІ. Поява віршів, написаних наближеною до російської мовою.***„Ода на перший день травня 1761” Гната Максимовича*** – твір силабо-тонічного віршування. Роль міфологічних образів і буколічних картин. Зв’язок архітектоніки твору з „Енеїдою” І. Котляревського.

Художньо-поетична модель історії козацтва у ***„Розмові Великоросії з Малоросією” Семена Дівовича***. Втілення у творі ідеї козацького міфу. Персоніфікований образ України, система образів історичних осіб.

Тема 11. Творча спадщина *Григорія Сковороди* як зразок літератури „високого” бароко.

Інформаційний обсяг теми.Життєпис письменника та історія його дослідження. „Життя Григорія Сковороди” Михайла Ковалевського. Типологічний зв’язок творів Г. Сковороди з вітчизняними літературними традиціями. Синтез у творах письменника традицій фольклору, національної та європейських літератур. Барокові та просвітницькі тенденції стилю поета.

Збірка ***„Сад божественних пісень”*** (50-80-і роки XVIII ст.), її структура, особливості взаємозв’язку епіграфів і тексту віршів. Використання алегорії *саду* в своєрідній інтерпретації образу. Роль і значення біблійних образів і мотивів у віршах і звернення автора до жанру канта. Соціально-етична проблематика в 10 і 20 піснях. Сатиричний образ аморального світу. Вплив філософських узагальнень на метафізичну лірику. Просвітницькі засади панегіричної поезії (пісні 25-27). Спроби створення пейзажної лірики та естетичні функції пейзажу в 3, 13, 18 піснях. Антитеза *місто-село* в пісні 12. Образи *щастя* (пісня 21), *часу* (пісня 23), *спокою* (пісня 24), *Ісуса Христа* (пісня 29). Новаторські пошуки Г. Сковороди в ритміці, строфіці. Взаємозв’язок силабічного і народнопісенного вірша.

Жанрові різновиди віршів, які не включені до збірки. Просвітницькі мотиви творів. Мотиви свободи („Про свободу”), мудрості, людського вдосконалення на засадах християнського гуманізму. Латиномовна поезія як продовження гуманістично-просвітницьких засад україномовної.

І. Іваньо про алегорично-символічні засади поезії Г. Сковороди. Д. Чижевський про біблійну символіку. Оцінка поетичної творчості Г. Сковороди І. Франком, П. Поповим, П. Яременком, Б. Деркачем, О. Мишаничем, Ю. Барабашем, Вал. Шевчуком.

Філософська проза Г. Сковороди та її генетичний зв’язок із традиціями вітчизняного й античного письменства, працями професорів Києво-

Могилянської академії. Діалог як новаторський спосіб у жанрових пошуках Сковороди-прозаїка. Його значення в композиції творів. Ранні та пізні діалоги, особливості їх поетики.

Ранні діалоги ***„Наркісс”,„Алфавіт, або Буквар світу”.*** Персоніфікація філософських ідей. Образ Григорія як засіб введення авторських суджень дотексту. Розвиток вчення про пізнання самого себе, людське щастя, споріднену працю. Діалог***„Ікона Алківіадська”*** як обґрунтування авторського трактування ідей третього світу – світу символів. Діалоги ***„Розмова п’яти подорожніх про істинне щастя в житті”***, ***„Кільце”*** та їх жанрова своєрідність. Пізні діалоги ***„Боротьба Архистратига Михаїла з Сатаною про це: легко бути добрим”***, ***„Суперечка біса з Варсавою”***. Особливості композиції. Жанрово-композиційна своєрідність трактату.

Діалоги-притчі***„Вдячний Еродій”*** та ***„Убогий Жайворонок”*** як утілення ідеї про моральні та національні засади кохання, розвиток у них барокової антитезної концепції двох натур. Вплив традиції на створення типізованих персонажів. Поєднання жанру притчі й діалогу, надання творам філософського спрямування. Роль авторських реплік і вставних сюжетів. Педагогічні погляди автора. Філософська проза Г. Сковороди в дослідженнях Д. Багалія, Д. Чижевського, І. Іваня та інших.

Збірка ***„Байки Харківські”***, її генеза. Час і місце створення. Композиція творів і джерела сюжетів. Персонажі байок, втілення в них філософських поглядів автора. Тематика байок. Використання автором прозової форми. Функція філософських роздумів у байках. Місце Г. Сковороди в становленні й розвитку жанру української байки. І. Франко про байкаря.

Висновки

Місце давнього українського письменства в світовому культурному процесі. Продовження літературних традицій X-XVIII ст. в українській літературі XIX-XX ст. Давнє національне письменство як засада українського романтизму.

4. Структура навчальної дисципліни«Історія української літератури» розділу «Історія української літератури X – XVIII століть»

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пз	лаб	інд	с.р.		лк	пз	лаб	інд	с.р.
1												
Розділ 1.Література українського Середньовіччя	40	10	6			20	45	4	4	-	-	37
Розділ 2.Література українського Ренесансу та Бароко	66	14	18			22	45	4	4	-	-	37
Розділ 1. Література українського Середньовіччя												
Тема 1. Вступ	4	2				2	3	2	-	-	-	1
Тема 2. Прадавня українська література. „Велесова книга”	2	2				3	3	-	-	-	-	3
Тема 3. Література Київської Русі. Перекладна література (огляд)	4	2				1	4	-	-	-	-	4
Тема 4. Біблія. Старий і Новий Заповіти	2	2	2			2	6	-	2	-	-	4
Тема 5. Оригінальна література Київської Русі. Літописи. „Повість минулих літ”	4	2				3	3	-	-	-	-	3
Тема 6. Ораторсько-учительна й агіографічна проза	4					2	4	-	-	-	-	4
Тема 7. „Слово о полку Ігоревім”	4		2			2	7	-	2	-	-	5
Тема 8. Література пізнього Середньовіччя. Галицько-Волинськийлітопис	4					2	3	-	-	-	-	3
Тема 9. Епоха Ренесансу в Україні. Культурно-освітній рух (друга половина XV століття)	4	2				2	5	-	-	-	-	5
Тема 10. Полемічна література кінця XVI – першої половини XVII століття	4		2			1	7	2	-	-	-	5
Разом за розділом1	36	10	10			24	45	4	4	-	-	37
Розділ 2. Література українського Ренесансу і Бароко												
Тема 11. Літературна	4		2			4	1	-	-	-	-	1

творчість Мелетія Смотрицького												
Тема 12. Українська поезія і драматургія Раннього Бароко (кінець XVI – 20-ті роки XVII століття)	4	4	2			2	3	-	-	-	-	3
Тема 13. Українська література Зрілого Бароко (30-ті роки XVII – 10-ті роки XVIII століття)	4	2	2			2	4	-	-	-	-	4
Тема 14. Козацькі літописи	4		2			2	6	2	-	-	-	4
Тема 15. Розвиток української драми в добу Пізнього Бароко (20–90-ті роки XVIII століття)	4	2	2			2	3	-	-	-	-	3
Тема 16. Розвиток української прози і поезії в добу Пізнього Бароко (20–90-ті роки XVIII століття)	4		2			2	6	-	2	-	-	4
Тема 17. Творча спадщина Григорія Сковороди як зразок літератури „високого” бароко. Поетична збірка „Сад божественних пісень”	4	4	4			2	7	2	-	-	-	5
Тема 18. Байки Григорія Сковороди	3		2			2	3	-	-	-	-	3
Тема 19. Філософська проза Григорія Сковороди	3		2			2	7	-	2	-	-	5
Тема 20. Загальне значення давньої української літератури	20	2				2	5	-	-	-	-	5
Разом за розділом 2	54	10	6			62	45	4	4	-	-	37
Усього годин	90	24	24			42	90	8	8	-	-	74

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.

1.	«Слово о полку Ігоревім»	4	2
2.	Літописання Київської Русі. Києво-Печерський патерик – видатна пам’ятка агіографічної літератури XII століття. Паломницька проза доби Середньовіччя	2	2
3. 4.	Поезія українського Відродження. Полемічна література Відродження. Літературна творчість Івана Вишенського.	2 2	2
5.	Козацькі літописи. Літопис Григорія Грабянки	4	
6.	Поезія високого бароко: творчість Івана Величковського. Поезія Івана Мазепи.Драматургія бароко. Анонімна історична драма «Милість Божа».	4	
7. 8.	Поетична спадщина Григорія Сковороди. Прозова філософська як зразок літератури високого бароко	4 2	2
	Усього годин	24	8

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
…	**Усього годин**	

Примітка. Навчальним планом не передбачено.

7. Індивідуальні заняття

Навчальним планом не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		Денна ф.		Заочна форма
		пол	англ	
1.	Вступ	2		1
2.	Прадавня українська література. «Велесова книга»	2		3
3.	Література Київської Русі. Перекладна література (огляд)	2		4
4.	Біблія. Старий і Новий Заповіти	4		4
5.	Оригінальна література Київської Русі. Літописи. «Повість минулих літ»	2		3
6.	Ораторсько-учительна й агіографічна проза	4		4
7.	«Слово о полку Ігоревім»	4		5
8.	Література пізнього Середньовіччя. Галицько-Волинськийлітопис	4		3
9.	Епоха Ренесансу в Україні. Культурно-освітній рух (друга половина XV століття)	2		5
10.	Полемічна література кінця XVI – першої половини	4		5

	XVII століття		
11.	Літературна творчість Мелетія Смотрицького	2	1
12.	Українська поезія і драматургія Раннього Бароко (кінець XVI – 20-ті роки XVII століття)	2	3
13.	Українська література Зрілого Бароко (30-ті роки XVII – 10-ті роки XVIII століття)	2	4
14.	Козацькі літописи	2	4
15.	Розвиток української драми в добу Пізнього Бароко (20–90-ті роки XVIII століття)	2	3
16.	Розвиток української прози і поезії в добу Пізнього Бароко (20-90-і рр. 18 ст.)	2	4
17.	Творча спадщина Григорія Сковороди як зразок літератури „високого” бароко. Поетична збірка „Сад божественних пісень”	2	5
18.	Байки Григорія Сковороди	2	3
19.	Філософська проза Г. Сковороди	2	5
20.	Загальне значення давньої української літератури	2	5
	Усього годин	42	74

9. **Індивідуальні завдання**

Написання рефератів та есе за поданими темами

Тематика рефератів

1. Ораторська проза як зразок учительної літератури.
2. Літературна творчість Григорія Цамблака.
3. Історичні умови розвитку культури українського Відродження.
4. Освіта та наука в Україні кінця XV – початку XVI століття.
5. Діяльність Острозької академії в кінці XV – на початку XVI століття.
6. Діяльність Замойської академії в кінці XV – на початку XVI століття.
7. Українські студенти в Краківському та інших західноєвропейських університетах.
8. „Граматика” (1596) Лаврентія Зизанія.
9. Короткий Київський літопис (перша половина XVI століття).
10. Острозький літопис.
11. Творчість Юрія Дрогобича (Котермака).
12. Жанр епіграми в українській літературі кінця XV – початку XVI століття.
13. Поетична спадщина Павла Русина з Кросна.
14. Мова і витворення культурних і духовних цінностей в Україні (XVI-XVII ст.).
15. Героїчна українська поезія XVI–XVII століть.
16. Любовна лірика XVI–XVII століть.
17. Образ князів Острозьких у давній українській літературі.

18. Поема „Острозька війна” Симона Пекаліда
19. Літературна творчість Дем’яна Наливайка.
20. Українські вірші на честь Петра Могили.
21. Літературна творчість Петра Могили.
22. Поема „Роксоланія” (1584) Севастяна Кленовича.
23. Запровадження книгодрукування в Україні.
24. Видавнича діяльність Івана Федорова в Україні.
25. Острозький гурток і його місце в розвитку національної освіти та літератури.
26. „Острозька Біблія” 1581 року.
27. Стильові ознаки полемічної літератури кінця XVI – початку XVII століття.
28. Жанрова специфіка полемічної літератури кінця XVI – початку XVII століття.
29. Барокові риси полемічної літератури кінця XVI – початку XVII століття.
30. Літературна полеміка кінця XVI – початку XVII століття як самобутнє явище національного письменства.
31. Творча спадщина Іпатія Потія як письменника-полеміста уніатського табору.
32. Станіслав Оріховський – перший національний полеміст.
33. Літературна творчість Петра Скарги.
34. Літературна творчість Бенедикта Гербеста.
35. Літературна творчість Василя Суразького.
36. Історія українського календаря.
37. „Апокрисис” (1597) Христофора Філалета.
30. Полемічна спадщина Клирика Острозького.
38. Полемічні трактати Стефана Зизанія.
39. „Пересторога” невідомого автора.
40. Літературна творчість Лева Крези.
41. „Палінодія” Захарія Копистенського.
42. Критика соціальної дійсності у творі „Викриття диявола-світодержця” Івана Вишенського.
43. Полеміка Івана Вишенського з ідеологами католицизму („Короткословна відповідь Феодула”, „Зачапка мудрого латинника з дурним русином”).
44. Оцінка діяльності Івана Вишенського у працях Івана Франка.
45. Теоретичні засади „Граматики словенської” (1619) Мелетія Смотрицького.
46. Греко-католицькі трактати „Апологія” та „Паранезис” Мелетія Смотрицького.
47. Літературознавчі дослідження літератури доби Бароко в Україні.
48. Особливості зображення Богдана Хмельницького в козацьких літописах.
49. Універсальна картина світу в творчості письменників українського бароко.
50. Поетика бароко в українських літописах.

51. Байка в літературі українського бароко.
52. Анімалістично-алегорична поетика у творах XVI–XVIII століть.
53. Літературна праця Дмитра Туптала.
54. Літературна творчість Пилипа Орлика.
55. Внесок Феофана Прокоповича в розвиток теорії літератури.
56. Художня спадщина Івана Мазепи.
57. Низове бароко і засоби його творення.
58. Українські поетики і риторики як теоретична база літературного бароко.
59. Українські родинні хроніки.
60. Образна система вертепної драми.
61. Історія вивчення творчості мандрівних дяків.
62. Історичні вірші XVIII століття.
63. Почаївський культурний осередок XVIII–XIX століть.
64. Літературна творчість Семена Климовського.
65. „Мандри по святих місцях" Василя Григоровича-Барського.
66. Йосафат Горленко – творець моралістичної поеми.
67. Літературна творчість Михайла Козачинського.
68. Соціально забарвлена лірика XVIII століття.
69. „Богогласник" – антологія національної духовної лірики.
70. „Етикетна поезія" (панегірик і геральдика).
71. Поетика інтимної лірики XVIII століття.
72. Художня спадщина Гната Максимовича.
73. Філософський характер лірики Григорія Сковороди.
74. Особливості композиції байок Григорія Сковороди.
75. Роздуми Валерія Шевчука про стилістичні епохи.

Тематика есе

1. Есе про давню літературу (вступна лекція для студентів).
2. Чому Україна саме так називається?
3. Українці християни чи язичники, або Чи треба сучасній Україні РУНВІРА.
4. Чи можна перекладну літературу вивчати в курсі історії української літератури княжої доби?
5. Чи була література часів Київської Русі ідеологізованою?
6. Чи можна вважати „Повчання дітям" Володимира Мономаха актуальним для сучасної української молоді?
7. Чи могли козаки стояти в обороні уніатської віри?
8. Чи можна латиномовні твори XIV-XVII ст. вважати власне українськими?
9. Уніатство Мелетія Смотрицького – подвиг чи зрада?
10. Чи впливала творчість Івана Вишенського на його сучасників?
11. Календарна реформа папи Григорія XIII, або За яким календарем повинні жити українці.

12. Феофан Прокопович – український патріот чи царський лакуза?
13. Що знав Самійло Величко про історію Поділля?
14. Чи могли б сучасні студенти стати мандрівними дяками?
15. Чому досвід українського шкільного театру ми вивчаємо в курсі історії давньої літератури?
16. Чи існувала еротика в українській інтимній ліриці доби бароко?
17. Чи можна назву збірки „Сад божественних пісень" Григорія Сковороди розуміти буквально?
18. 10-а пісня „Саду божественних пісень", або Чи зникли в сучасній Україні описані Григорієм Сковородою суспільні вади.
19. „Бджола і Шершень" Григорія Сковороди, або Стара байка на новий лад.

10. Методи й технології навчання

Спосіб організації практичної та теоретичної діяльності студентів під час вивчення навчальної дисципліни зумовлений закономірностями й особливостями змісту навчального предмета. Тому під час взаємодії викладачів і студентів буде використано такі методи навчання:

1) за характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні, наочні, практичні;

2) за організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю у навчанні; мінарні (подвійні) методи навчання;

3) за логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедуктивні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення в навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність засвоєння навчального матеріалу.

Під час перевірки ефективності взаємодії між викладачем і студентами буде використано такі методи контролю: метод усного контролю (індивідуальне опитування, фронтальна перевірка); метод письмового контролю (контрольна робота, метод практичної перевірки, метод тестового контролю). За місцем у навчальному процесі домнують такі види контролю: попередній, поточний, періодичний, підсумковий, самоконтроль. Тобто вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання.

Пояснювально-ілюстративний метод: повідомлення інформації з використанням різних засобів з подальшим усвідомленням такої інформації та її фіксацією у пам'яті студентів. Найчастіше метод реалізується на лекціях у формі розповіді чи пояснення складного теоретичного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу тощо.

Репродуктивний метод: відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій. Метод є корисним для засвоєння основних понять.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемних ситуацій, надання допомоги студентам у їхньому аналізі з подальшим спільним розв'язанням поставлених завдань. Під час вивчення навчальної дисципліни викладач формує у студентів зразки наукового пізнання та вирішення проблемної ситуації.

Частково-пошуковий (евристичний) метод спрямований на залучення студентів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому студенти опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки та труднощі.

Дослідницький метод спрямований на залучення студентів до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій. При вивченні навчальної дисципліни студенти можуть виконувати науково-дослідні завдання з подальшим оформленням та оприлюдненням отриманих наукових результатів. При цьому викладач орієнтує студентів на проведення досліджень, долучає до їхньої самостійної організації.

Дистанційне навчання передбачає використання інтерактивної взаємодії тих, хто навчається, у парах, у групах, продуктивним є застосуваннях хмарних технологій. Серед словесних методів навчання увагу акцентуємо на лекції, навчальній дискусії, диспуті, консультацій.

Активізовано комп'ютерну презентацію, відеометоди поєднані з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційними та мультимедійними.

Під час практичних занять будуть використані новітні мультимедійні та комп'ютерні технології: робота в парах, групове навчання, мозковий штурм.

На чільному місці перебуватиме індивідуальна науково-дослідна робота.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються як традиційні, так і сучасні, зокрема особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні технології навчання. Зокрема, для активізації освітнього процесу передбачено застосування проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій тощо.

Лекції будуть органічно поєднуватися з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Критетії та методи оцінювання

Методи оцінювання: усні та письмові тести, проєкти, презентації.

Поточний контроль буде проводитись на усіх видах аудиторних занять: лекціях, практичних, індивідуальних заняттях. Окремо буде оцінена самостійна робота з кожної теми.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усного і письмового опитування, захисту лабораторних робіт,

виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, портфоліо тощо, проведення контрольних робіт, колоквіумів.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, в тому числі й індивідуальних завдань, здійснюється за усіма темами.

Метод підсумкового оцінювання: залік, який буде проведено у формі комп'ютерного тестування. За рішенням кафедри на залік відведено 20 балів. 80 балів студент може одержати за окремі форми навчальної діяльності: поточне засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи, за ІНДЗ, за підготовку наукових публікацій.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	**Критерії оцінювання**	**Рівень досягнень студента**
A 90-100 балів ВІДМІННО	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Студент проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Студент спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі,ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Студент проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВИСОКИЙ
B 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Студент володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідній елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.	ВИСОКИЙ

C 75-79 балів ДОБРЕ	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Студент усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Студент спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОСТАТНІЙ
D 60-79 балів ДОБРЕ	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність студентів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
E 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач , ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНО
F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО	Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																			Підсумк тест (залік.)	Сума
Розділ 1. Література Середньовіччя										Розділ 2. Література Ренесансу і Бароко										
Т1		Т2		Т3		Т4			Т5		Т6		Т7		Т8					
А	С	А	С	А	С	А	С	К	А	С	А	С	А	С	А	С	К		
2	2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	4	20	100

Шкала оцінювання: сто балова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за розширеною шкалою**
		Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики
90-100	A	відмінно
80-89	B	дуже добре
75-79	C	добре
60-74	D	задовільно
50-59	E	достатньо
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	неприйнятно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни відображає створений навчально-методичний комплекс, який включає в себе:

- навчальну програму;
- робочу навчальну програму;
- плани лекційних занять;
- плани практичних занять;
- плани самостійної роботи;
- зміст індивідуальних завдань;
- конспект лекцій з дисципліни;
- питання до поточного контролю знань студентів;
- питання до підсумкового контролю знань студентів;
- інші матеріали.

14. Рекомендована література

Основна

1. **Білоус П.** Історія української літератури XI-XVIII ст.: навч. посіб. Київ: ВЦ „Академія", 2009. 424 с.

2. **Білоус П.**, Білоус О. Українська література XI-XVIII ст.: навч. посіб. Для самостійної роботи студента. Київ: ВЦ „Академія", 2010. 360 с.

3. **Полєк В.** Історія української літератури X-XVII ст. Київ, 1994. 200 с.

4. **Шевчук В.** Муза Роксоланська: У 2 кн. Кн. 1. Київ, 2004; Кн. 2. Київ, 2005.

Додаткова

1. **Александров О.** Старокиївська агіографічна проза. Одеса, 1999. 180 с.

2. **Андрущенко М.** Парнас віршотворний: Києво-Могилянська академія та український літературний процес XVIII ст. Київ, 1999. 208 с.

3. Антонович В. Історія Великого княжества Литовського: Від найдавніших часів аж до упадку удільної системи в Литовській Русі. Тернопіль, 1987. 207 с.

4. **Апанович О.** Військові канцеляристи – вихованці Києво-Могилянської академії // Києво-Могилянська академія в історії України. Київ, 1995. С. 39-40.

5. **Барабаш Ю.** Дух животворить: Читаємо Сковороду // Вибрані студії. Сковорода. Гоголь, Шевченко / Передм. В. Панченка. Київ, 2006. С. 20-365.

6. **Барабаш Ю.** «Знаю человека…». Григорий Сковорода: Поэзия. Философия. Жизнь. Москва, 1989. 334 с.

7. **Білецький О.** Перекладна література візантійсько-болгарського походження // Зібр. праць: У 5 т. Т.1. Київ, 1965. С. 123-187.

8. **Білецький О.** Стан і проблеми вивчення давньої української літератури // Зібр. праць: У 5 т. Т.1. Київ, 1965. 168 с.

9. **Білоус П.** Актуальні питання української літературної медієвістики. Житомир, 2009. 164с.

10. **Білоус П.** Давня українська література в школі. Навчальні матеріали. Житомир, 2007. 206 с.

11. **Білоус П.** Давньоукраїнська література і фольклор: проблема художнього коду. Житомир, 2006. 280 с.

12. **Білоус П.** Зародження української літератури. Житомир, 2001. 290 с.

13. **Білоус П.** Паломницька проза в історії української літератури. Житомир, 1997. 250 с.

14. **Білоус П.** Паломницький жанр в історії української літератури. Житомир, 1997. 160 с.

15. **Білоус П.** Українська паломницька проза: Історія жанру. Київ, 1998. 200 с.

16. **Блажейовський Д.** Берестейська ре-унія та українська доля і недоля. Львів, 1995. Т. 1. 646 с.

17. **Брайчевський М.** Утвердження християнства на Русі. Київ, 1988. 200 с.

18. **Возняк М.** Історія української літератури: У 2-х кн. Кн. 1. Львів, 1992; Кн. 2. Львів, 1994. 170 с.

19. **Волинський П., Пільгук І., Поліщук Ф.** Історія української літератури: Давня література. Київ, 1969. 200 с.

20. **Грицай М.** Давня українська поезія. Київ, 1982. 180 с.

21. **Грицай М.** Давня українська проза: роль фольклору у формуванні образного мислення українських прозаїків XVI-XVIII ст. Київ, 1985. 210 с.

22. **Грицай М.** Давня українська література. Київ, 1989. 230 с.

23. **Грицай М.** Українська драматургія XVII–XVIII ст. Київ: Вища школа, 1984. 240 с.

24. **Грицай М., Микитась В., Шолом Ф.** Давня українська література. Друге вид., доп. Київ, 1989. 208 с.

25. **Грушевський М.** Історія української літератури: У 6-ти кн., 9-ти т. Київ, 1993-1995. 220 с.

26. **Давньоруське** любомудріє: Тексти і контексти / Упор. О. Вдовина, Ю. Завгородній. Київ, 2006. 398 с.

27. **Дівчина** з легенди Маруся Чурай. Київ, 1984. 160 с.

28. **Донцов Д.** Дух нашої давнини. Дрогобич, 1991. 341 с.

29. **Європейське** Відродження та українська література XVI–XVIII ст. Київ, 1993. 260 с.

30. **Єфремов С.** Історія українського письменства. Київ, 1995. 268 с.

31. **Єфремов С.** Літературно-критичні статті. Київ, 1993. 178 с.

32. **Жулинський М.** Слово і доля: Навчальний посібник: життя і творчість Г. Сковороди. Київ, 2006. 640 с.

33. **Задорожна Л.** Риси етнотипу та етнохарактеристики у системі розвитку української літератури. Літописна спадщина: Навчальний посібник. Київ, 2006. 140 с.

34. **Ісаєвич Я.** Братства та їх роль в розвитку української культури XVII-XVIII ст. Київ, 1986. 300 с.

35. **Ісіченко Ю.** „Києво-Печерський патерик" у літературному процесі кінця XVI – початку XVII ст. на Україні. Київ, 1990. 288 с.

36. **Історія** філософії на Україні: У 3-х т. Т. 1. Київ, 1984. 220 с.

37. **Києво-Могилянська** академія в іменах XVII–XVIII ст. Київ, 2001. 210 с.

38. **Клочек Г.** Світ „Велесової книги". Кіровоград, 2001. 160 с.

39. **Корпанюк М.** Історія українського письменства X-XVIII ст. Київ, 1991. 150 с.

40. **Корпанюк М.** Слово. Хрест. Шабля: Українське монастирсько-церковне, світське крайове літописання XVI-XVIII ст., компіляції козацького літописання XVIII ст. як історико-літературне явище. Київ, 2005. 904 с.

41. **Котляр М.** Данило Галицький. Київ, 1989. 186 с.

42. **Крекотень В.** Оповідання Антонія Радивиловського: З історії української новелістики XVII ст. Київ: Наук. думка, 1983. 140 с.

43. **Кримський С.** Специфіка українського бароко // Під сигнатурою Софії. Київ, 2008. С. 319-346.

44. **Крип'якевич І.** Галицько-Волинське князівство. Київ, 1984. 174 с.

45. **Криса Б.** Пересотворення світу: Українська поезія XVII–XVIII ст. Львів, 1997. 160 с.

46. **Куценко Л.** Час вчитися любити: Біблія на уроках літератури. Київ, 1999. 56 с.

47. **Літературна** спадщина Київської Русі та українська література XVI –XVII ст. Київ, 1981. 120 с.

48. **Мазепа: нарис.** Київ, 1993. 100 с.

49. **Макаров А.** Світло українського бароко. Київ, 1994. 190 с.

50. **Марченко М.** Історія української культури з найдавніших часів до середини XVII ст. Київ, 1981. 180 с.

51. **Маслюк В.** Латиномовні поетики і риторики XVII – першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні. Київ, 1983. 200 с.

52. **Матеріали** до вивчення історії української літератури: У 5 т. Т.1. Київ, 1989. 260 с.

53. **Махновець Л.** Сатира і гумор української прози XVI–XVIII ст. Київ, 1994. 200 с.

54. **Микитась В.** Давня література Закарпаття: Нариси літератури Закарпаття доби феодалізму. Львів, 1988. 308 с.

55. **Микитась В.** Іван Франко як дослідник давньої української літератури. Київ, 1988. 120 с.

56. **Мицько І.** Острозька слов'яно-греко-латинська академія. Київ, 1990. 260 с.

57. **Мишанич О.** Література Закарпаття XVII-XVIII ст.: Історико-літературний нарис. Київ, 1989. 200 с.

58. **Мишанич О.** Крізь віки: Літературно-критичні та історіографічні статті та дослідження. Київ, 1996. 220 с.

59. **Нічик В.** Петро Могила в духовній історії України. Київ, 1997. 190 с.

60. **Новик О.**Історія української літератури (давньої): Навч. пос. Київ, 2007. 224 с.

61. **Нога Г.** Звичаї тії з давніх школярів бували…: Український святковий бурлеск XVII-XVIII ст. Київ, 2001. 190 с.

62. **Образ** Христа в українській культурі. Видання 2ге. Київ, 2003. 200 с.

63. **Огієнко І.** Історія українського друкарства. Київ, 1994. 280 с.

64. **Огієнко І.** Українська культура. Київ, 1991. 300 с.

65. **Павленко Г.** Становлення історичної белетристики в давній українській літературі. Київ, 1984. 325 с.

66. **Пелешенко Ю.** З творчості та діяльності Григорія Цамблака // Українська література XVI–XVIII ст. та інші слов'янські літератури. Київ, 1984. С. 21-38.

67. **Пелешенко Ю.** Другий південнослов'янський вплив і українська культура кінця XIV–XV ст. // Писемність Київської Русі і становлення української літератури. Київ, 1988. С. 138-167.

68. **Пелешенко Ю.** Розвиток української ораторської та агіографічної прози кінця XIV – початку XV ст. Київ, 1990. 290 с.

69. **Писемність** Київської Русі і становлення української літератури: Зб. наук. праць. Київ, 1988. 319 с.

70. **Сивокінь Г.** Давні українські поетики, Харків, 1990. 290 с.

71. **Сидоренко Г.** Українське віршування: Від найдавніших часів до Шевченка. Київ, 1982. 218 с.

72. **Слабошпицький М.** З голосу нашої Кліо. Київ, 1993. 180 с.

73. **Славутич Я.** Гетьман Сагайдачний у віршах К. Саковича // Меч і перо. Київ, 1992. С. 5-27.

74. **Соболь В.** З глибини віків: Вивчення давньої української літератури. Київ, 1995. 300 с.

75. **Соболь В.** Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко. Донецьк, 1996. 190 с.

76. **Степанишин Б.** Давня українська література в школі. Київ, 2000. 504 с.

77. **Степанишин Б.** Українська словесність від прадавніх часів до середини XIX століття: Посібник. Тернопіль, 1999. 272 с.

78. **Українське** літературне бароко: Зб. наук. праць. Київ: Наук. думка, 1987. 260 с.

79. **Ушкалов Л.** Есеї про українське бароко. Київ, 2006. 284 с.

80. **Ушкалов Л.** Світ українського бароко. Харків, 1994. 204 с.

81. **Федас Й.** Український народний вертеп (у дослідженнях XIX–XXст.). Київ, 1987. 190 с.

82. **Франко І.** Агіографія і паломники // Зібр. тв.: У 50-ти т. Т. 40. Київ, 1983. С. 100-116.

83. **Франко І.** До історії українського вертепу XVIII в. // Зібр. тв.: У 50-ти т. Т. 36. Київ, 1982. С. 170-375.

84. **Франко І.** Варлаам і Йоасаф: Старохристиянський духовний роман і його літературна історія // Зібр. творів: У 50-ти т. Т. 30. Київ, 1991. С. 314-538.

85. **Франко І.** Відгуки грецької і латинської літератур в українському письменстві // Зібр. творів: У 50-ти т. Т. 30. Київ, 1991. С. 240–252.

86. **Франко І.** Духовна й церковна поезія на Сході й на Заході: Вступ до студій над «Богогласником» // Зібр. творів: У 50-ти т. Т. 39. Київ, 1983. С. 126-143.

87. **Франко І.** З історії Брестського собору 1596 р. // Зібр. творів: У 50-ти т. Т. 46. Кн. 2. Київ, 1983. С. 197-219.

88. **Франко І.** Історія української літератури. Часть перша. Від початків українського письменства до Івана Котляревського // Зібр. тв.: У 50-ти т. Т. 40. Київ, 1993. С. 7-370.

89. **Франко І.** К истории апокрифических сказаний // Зібр. творів: У 50-ти т. Т. 28. Київ, 1993. С. 356-364.

90. **Франко І.** Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. // Зібр. тв.: У 50-ти т. Т. 41. Київ, 1984. С. 194-470.

91. **Франко І.** Початки південноруської літератури: (IX–XI ст.) // Зібр. творів: У 50-ти т. Т. 40. Київ, 1983. С. 64-81.

92. **Франко І.** Руcько-український театр: Історичні обриси // Зібр. тв.: У 50-ти т. Т. 29. Київ, 1901. С. 293-336.

93. **Франко І.** Слово про збурення пекла: Українська пасійна драма // Зібр. тв.: У 50-ти т. Т. 37. Київ, 1992. С. 456-499.

94. **Франко І.** Хмельниччина 1648-1649 років у сучасних віршах // Зібр. тв.: У 50-ти т. Т. 31. Київ, 1981. С. 188-253.

95. **Хижняк З., Маньківський В.** Історія Києво-Могилянської академії. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ, 2008. 203 с.

96. **Чижевський Д.** Григорій Сковорода // Філософські твори: У 4-х т. / Під заг. ред. В. Лісового. Т. 1. Київ: Смолоскип, 2005. С. 33-58.

97. **Чижевський Д.** Історія української літератури: від початків до доби реалізму. Тернопіль, 1994. 290 с.

98. **Чижевський Д.** Між інтелектом і культурою // Філософські твори: У 4-х т. / Під заг. ред. В. Лісового. Т. 2. Київ: Смолоскип, 2005. [До проблем бароко. С .67-77; Поза межами краси (До естетики барокової літератури). С. 78-96; Іван Вишенський. С. 130-141.]

99. **Шевчук В.** Дорога в тисячу років: Роздуми, статті, есе. Київ, 1990. 240 с.

100. **Яковенко Н.** Українська шляхта. Київ, 1993. 190 с.

101. **Яременко П.** Іван Вишенський. Київ, 1992. 188с.

102. **Яременко П.** Український письменник-полеміст Христофор Філалет і його „Апокрисис". Львів, 1994. 198 с.

103. **Яременко П.** Мелетій Смотрицький: Життя і творчість. Київ, 1986. 188 с.

Тексти

1. **Баранович** Лазар. Поезії // Антологія української поезії: У 6-ти т. К., 1984. С. 164-180.

2. Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1997. С. 294-303.

3. Марсове поле. Героїчна поезія на Україні: У 2-х кн. Кн. 2: Друга половина XVII ст. – початок XIX ст. Київ, 1989. С. 27-44.

4. **Величковський** Іван. Твори. Київ, 1992. 200 с.

5. Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1997. С. 312-329.

6. Антологія української поезії: У 6-ти т. Київ, 1994. С. 198-204.

7. **Вертепна** драма // Українська література XVIII ст. Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 415-445.

8. **Вишенський** Іван. Вибрані твори. Київ, 1992. 128 с.

9. Іван Вишенський. Твори Пер. В. Шевчука. Київ, 1986. 247 с.

10. **Вірші-орації** // Українська література XVIII ст. Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 126-145.

11. **Вірші-травестії** // Українська література XVIII ст. Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 146-181.

12. **Володимир** Мономах. Повчання // Літопис Руський. Київ, 1989. С. 454-464;

13. **Галицько–Волинський** літопис // Памятники литературы Древней Руси: XIII век / Сост. Л. Дмитриев. Москва, 1981. 616 с.

14. Літопис Руський. Київ, 1989. С. 368-464.

15. **Гаватович** Якуб. Інтермедії до драми „Трагедія або образ смерті Іоанна Хрестителя" // Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 375-389.

16. **Галятовський** Іоаникій. Ключ розуміння. Київ, 1985. 444 с. Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень.– К., 1987. – С. 108-133.

17. **Грабянка** Григорій. Поезії. Літопис // Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 446-478.

18. Марсове поле. Героїчна поезія на Україні: У 2-х кн. Кн. 2: Друга половина XVII ст. – початок XIX ст. Київ, 1989. С. 201-234.

19. **Густинський** літопис // Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 146-166.

20. Давня українська література: Хрестоматія. Упоряд. М. Сулими. Київ, 1992. 200 с. [1]

21. **Ділова** документація ГетьманщиниXVIII століття.: Зб. Документів. Упоряд., передмова та комент В. Горобця. Київ, 1993. 340 с.

22. **Довгалевський М.** Комічна дія // Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1993. С. 325-336.

23. **Дрогобич** Юрій. Вступ до книжки „Прогностична оцінка 1483 року" // Україниська література XIV-XVI ст. Київ, 1988. С. 444.

24. Українська поезія XVI ст. Київ, 1987. С. 39.

[1] Для зручності користування найновіші хрестоматії виділено жирним шрифтом.

25. **Західноруський** літопис // Українська література XIV-XVI ст. Київ, 1988. С. 76-84.

26. Золоте слово: Хрестоматія літератури України-Русі епохи Середньовіччя IX-XV століть: У 2-х кн. Кн. 1. Київ, 2002. 784 с. Кн. 2. Київ, 2002. 784 с.

27. **Іларіон** Київський. Слово про закон і благодать: Пер. В. Крекотня // Київ, 1988. № 8. С. 126-141.

28. **Інтермедії** до драм Георгія Конисського та Митрофана Довгалевського // Давній український гумор і сатира. Київ, 1999. С. 43-143; Українська література XIV-XVI ст. / Упор. В. Микитась. Київ, 1998. С. 360-376.

29. **Історія Русів**. Київ, 1991. 318 с.

30. Українська література XVIII ст. Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. 584-640.

31. **Києво–Печерський** патерик. Київ, 1991. 276 с.

32. Києво-Печерський патерик / Переклад на сучасну українську мову М. Кашуби та Н. Пікулик. Львів, 2001. 300 с.

33. **Копистенський** Захарія. Палінодія. Передмови // Українська література XVII ст. Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 93-107.

34. **Климовський** Семен. Їхав козак за Дунай // Антологія української поезії: У 6-ти т. Київ, 1984. С. 291.

35. Пісні Купідона: Любовна лірика на Україні XVI – поч. XIX ст. / Упоряд. В. Шевчук. Київ, 1984. С. 220-221.

36. Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 45.

37. **Конисський** Георгій. Воскресіння мертвих. Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 337-356.

38. **Короткий** літопис // Українська література XIV-XVI ст. Київ, 1988. С. 85-87.

39. **Літопис** Самовидця. Київ,1991. 208 с.

40. Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 184-201.

41. **Некрашевич** Іван. Вірші // Давній український гумор і сатира. Київ, 1999. С. 328-345.

42. Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 240-257.

43. **Нестор**. Житіє Феодосія Печерського. Чтеніє про Бориса і Гліба // Богословський С.О. Українсько-руські пам’ятки XI-XIII вв. про князів Бориса та Гліба. Київ, 1928. С. 1-206.

44. **Оріховський** Станіслав. Промови // Українська література XIV-XVI ст. Київ, 1988. С. 88-152.

45. **Пересторога** // Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 26-66.

46. **Повість** временних літ // Літопис Руський. Київ, 1989. С. 1-178; Повість минулих літ: Літопис / Переказ В. Близнеця. Київ, 1989. 223 с.

47. **Прокопович** Феофан. Владимир. Вірші // Антологія української поезії: У 6-ти т. Київ, 1984. Т. 1. С. 279–286.

48. Аполлонова лютня. Київ, 1984. С. 146-158.

49. **Прокопович** Феофан. Сочинения. Мосвка, 1981. 502 с.

50. Українська література XVIII ст. Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 30-44, 258-305.

51. **Пекельний** Марко // Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 185-192.

52. **Перлини** духовності: Твори укр. світської л-ри від часів Київ. Русі по XVIII ст.: В 2-х кн. Кн. 2. Літопис Самійла Величка; Вертеп. Київ: Грамота, 2003. 480 с.

53. **Плач** київських монахів // Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 216-224.

54. **Радивиловський** Антоній. Слово 1-є часу войни. Оповідання // Крекотень В.І. Оповідання Антонія Радивиловського. Київ, 1983. С. 207-406; Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 137-142.

55. **Русин** Павло з Кросна. Поезії // Антологія української поезії: У 6-ти т. Київ, 1984. С. 85-87.

56. Українська література XIV-XVI ст. Київ, 1988. С. 445-456;

57. Українська поезія XVI століття. Упор. В. Яременко. Київ, 1987. С. 41-62.

58. **Сакович** Касіян. Вірші на жалосний погріб Петра Конашевича Сагайдачного // Антологія української поезії: У 6-ти т. Т. 1. Київ, 1984. С. 113-119.

59. Українська поезія XVII ст. Київ, 1987. С. 160-183.

60. Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 220-238.

61. **Сатирично-гумористичні** оповідання та вірші // Українська література XVIII ст. / Упор. О. Мишанич. Київ, 1983. С. 182-237.

62. **Сковорода Г.** Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. Київ, 1983. 542 с.

63. Сковорода Г. Повне зібр. тв.: У 2 т. Київ, 1983. Т.1–2. 500 с.

64. Сковорода Г. Літературні твори. Київ, 1992. 436 с.

65. **Слово многоцінне:** Хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV-XVI століття): У 4-х кн. / За ред. В. Яременка. Кн. 1. Київ, 2006. 799 с.; Кн. 2. Київ, 2006. 799 с.; Кн. 3. Київ, 2006. 799 с.; Кн. 4. Київ, 2006. 799 с.

66. **Слово** про загибель Руської землі // Антологія української поезії: У 6-ти т. Київ, 1984. Т. 1. С. 35-36.

67. **Слово** про збурення пекла // Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. Київ, 1987. С. 364-374.

68. **Слово** про Ігорів похід // „Слово о плъку ИгоревЬ" та його поетичні переклади і переспіви / Упор. Л. Махновець. Київ, 1987. 524 с.

69. Слово о полку Ігоревім / Прим. і ком. О. Мишанича. Київ, 1986. 310 с.

70. **Слово** про Лазареве воскресіння // Антологія української поезії: У 6-ти т. Т. 1. Київ, 1984. 454 с.

71. **Смолятич** Климент. Послання до пресвітера Фоми // Памятники литературы Древней Руси: XII век / Сост. Л. Дмитриев, Д. Лихачёв. Москва, 1980. С. 282-289.

72. **Смотрицький** Герасим. Ключ Царства Небесного. Вірші // Антологія української поезії: У 6-ти т. Київ, 1984. С.60-61.

73. Українська поезія. Кінець XVI – початок XVII ст. / Упор. В. Колосова, В. Крекотень. Київ, 1998. С. 252-255.

74. Українська література XIV-XVI ст. Київ, 1988. С. 200-235.

75. **Смотрицький** Мелетій. Тренос. Вірші // Українська література XVII ст. / Упор. В. Крекотень. – К., 1987. – С. 67-92; Українська поезія XVII ст. Київ, 1987. С. 121-149.

76. Антологія української поезії: У 6-ти т. Київ, 1984. С. 106-112.

77. **Спадщина** поколінь. Прадавні українські літературні пам'ятки: Навч. посібник. [Велесова книга; Повість минулих літ; Київський літопис; Галицько-Волинський літопис]. Київ: Грамота, 2002. 592 с.

78. **Туровський** Кирило. Казання // Памятники литературы Древней Руси: XII век / Сост. Л. Дмитриев, Д. Лихачёв. Москва, 1980. С. 290-323.

79. Українська література XI- XVIII ст.: Хрестоматія з коментарями / Упоряд. Є. Карпіловська, Л. Тарновецька. Чернівці, 1997. 368 с.

80. **Феодосій** Печерський. Повчання. Послання // Києво-Печерський патерик. Київ, 1991. 300 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

URL-адреси сайтів української літератури

Освітній онлайн-ресурс

http://litmisto.org.ua/

Електронна бібліотека української літератури

http://www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html

Гуманітарний архів «Антропос»

http://www.anthropos.net.ua/jspui/

Архів журналу «Слово і час»

http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sch/texts.html

Архів журналу «Дивослово»

http://dyvoslovo.com.ua/archive/